

FØR:

I læringspar/hel klasse

Bokens tittel «Gangster» har mange konnotasjoner til ulike ulovlige virksomheter, historiske epoker og i ulike samfunnslag. Hva betyr konnotasjoner og hva assosierer dere med ordet *gangster*? Snakk i læringspar eller små grupper og noter nøkkelord før dere deler i en klassesamtale.

Gruppesamtale (4–5 elever)

Studer bildet på omslaget:

- Hva legger dere merke til når dere ser på forsiden?
- Hvilken stemning synes dere er mest tydelig når dere ser på forsiden: mystisk, spennende, skummel, morsom, rar, merkverdig eller kul? Andre ting? Hva er det som gjør at dere opplever forsiden slik?
- Hvem tror dere er på bildet?
- Hvordan vil dere beskrive silhuettene i illustrasjonen?
- Hva synes dere om serietittelen «Gutta»? Hva er tanken bak den?

Les ingressen, enten høyt for hverandre eller individuelt:

- Hvilke sammenhenger ser dere mellom forside, tittel og ingress?
- Får dere lyst til å lese utdraget? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvilke forventninger har dere til teksten?

UNDER:

Les utraget høyt for elevene. Elevene kan ta notater underveis og notere steder i teksten de blir overrasket eller ekstra nysgjerrige.

ETTER:

I læringspar/samtalegrupper:

- Stemmer leseopplevelsen dere hadde med forventningene før dere begynte å lese? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hva er ditt inntrykk av Sander? Hva med Niko?
- Hva ligger det i begrepet «lyssky»? Finn synonymmer og antonymer.
- Hvorfor kompenserte Niko for sine dårlige skoleprestasjoner, med å utstråle selvtillit sosialt? Er det ektefølt selvtillit, tror du? Begrunn svaret ditt.
- På side 66 står det: «Niko sluttet på skolen før juletentamen. Det ville bare ha gått ræva, uansett.» Ville det vært en annen måte å løse dette på? Hvilke råd ville du gitt Niko for å få ham igjennom tentamen?
- På hvilken måte mente faren til Sander at Niko hadde dårlig innflytelse på ham?
- Hva mener Niko med «easy money»?
- Hva betyr «småfisk» i denne sammenhengen?
- Sander holder mye skjult for faren og bestemoren sin. Hvordan er det for ham, tror du?
- Hvorfor kunne ikke Sander bruke så mye av pengene han tjente?
- Hva er «fenris»?

- Finner du noen litterære frampek i utdraget? (*Hint lærer: «Han er ikke en av de vanlige. Ser nesten for gammel ut til å gå på videregående.»*)
- Sanders reaksjon på arrestasjonen er at det er urettferdig, fordi han har bursdag. Hva sier dette om Sanders innsikt i det han driver med?
- Hva mener politimannen med at Onkel Bob er «low level»?

Kriminalitet og straff:

Bruk ulike typer kilder, der [statistisk sentralbyrå](#) inngår som en av dem, og finn svarene på følgende spørsmål:

- Hva er straff, og hvilke typer straffereaksjoner har vi i Norge?
- Hva er hensikten med å straffe, avskrekking eller rehabilitering?
- Hva er rulleblad, og hva kan være konsekvensene om man har noe på rullebladet?
- Hvilke ulike typer kriminalitet har vi?
- Hvilke lovbrudd begår unge mennesker i Norge i dag?
- Det er både kriminelle handlinger og straff knytta til bilde -og videodeling i sosiale medier. Hva vet dere om dette? Finn ut mer om hva loven sier om dette temaet, og hvilke strafferammer som benyttes ved lovbrudd.
- Hva er de viktigste årsakene til kriminalitet?
- Hva er den kriminelle lavalder i Norge? Hvorfor er den satt til dette, tror dere?
- Velg et land på hvert kontinent og sjekk den kriminelle lavalderen der. Er det store forskjeller? Hvorfor tror du det er slik?

Forslag til kilder (lenker ligger i oppgavene på nett):

[Statistisk sentralbyrås temaside om kriminalitet](#)

[Barne-, ungdoms- og famildepartementets ungdomssider om kriminalitet](#)

[Domstolene i Norge](#)

[Kriminalomsorgen](#)

Skriveoppgaver:

- Skriv videre på Sander sin historie: hva skjer senere?
- Hva ville du ha gjort om du var i Sanders sted? Hvilket scenario ville du valgt? Du kan for eksempel begynne med en for/mot-liste og så skrive ut begrunnelsene for valget ditt.
- Bruk ulike kilder og finn ut mer om fentanyl og andre rusmidler, deres påvirkning på hjernen og hva det kan gjøre med kroppen. Hold et foredrag, med visuelle virkemidler. Hold det faktabasert.
- Når man er under kriminell lavalder i Norge er straffene for lovbrudd annerledes enn for voksne. Bruk ulike kilder og finn ut mer om hvordan myndighetene behandler saker hvor ungdom begår lovbrudd. Bruk gjerne konkrete eksempler fra virkeligheten. Skriv en faktatekst, hold et foredrag eller spill inn en podkast.
- Når man fyller 18 år og når myndighetsalder kan man straffes for lovbrudd på lik linje med alle voksne. Bruk ulike kilder og finn ut mer om strafferammene for kjøp og salg av narkotiske stoffer i Norge. Bruk gjerne konkrete eksempler fra virkeligheten. Skriv en faktatekst, hold et foredrag eller spill inn en podkast.
- «Scarface» fra 1983 har en av Al Pacinos aller største filmroller. Hvilke andre filmer har han spilt i? Bruk flere kilder og lag en liste, eller skriv en biografi om den amerikanske skuespilleren.
- Bruk ulike kilder og finn ut mer om Fenrisulven i norrøn mytologi.

Diskusjon:

Ta stilling til denne påstanden: *Å droppe ut av videregående skole øker sjansene for å havne i trøbbel og kriminell aktivitet.* Er du enig? Uenig? Begrunn svarene dine.

Ta stilling til denne påstanden: *Narkotikasalg på videregående skoler skaper utrygge læringsmiljøer for alle elever og lærere.* Er du enig? Uenig? Begrunn svarene dine.

Diskusjonsoppgave.

Bruk gjerne en dobbeløkt på dette, der første økt går til forberedelse og informasjonsinnhenting:

Verken Sander eller Niko MÅ selge narkotika for å overleve. De har andre muligheter, både med tanke på jobb og skolegang i Norge. I visse miljøer i andre land har ikke ungdom de samme mulighetene, på grunn av, blant annet fattigdom og fravær av et velferdssystem. Å selge narkotika på gata er, for noen, den eneste veien ut av ekstrem fattigdom. Er det greit å drive med kriminalitet for å overleve? Organiser en debatt i klassen, hvor den ene halvparten mener det er greit og den andre halvparten ikke. Sitt sammen og skriv ned argumentene deres før debatten. Lærer kan være debattleder.

- Les hele romanen og anmeld den på denboka.no

Sammenligningsoppgave:

Sammenlign Sander med hovedpersonen i «Vulkan»

Begge hovedpersonene har på ulike måter havnet litt utenfor.

- Hva betyr det å være utenfor?
- På hvilke måter er de utenfor?
- Hvilke ulike og like forutsetninger har de for livene sine videre? Hva tenker du er viktig for at Sander og Anna får gode liv?